

07/04/2025

Μητρόπολη Ναυπάκτου: Το «Σύμβολο της Πίστεως» στα κηρύγματα των Κατανυκτικών Εσπερινών

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου](#)

Ολοκληρώθηκαν και φέτος οι Κατανυκτικοί Εσπερινοί στην Ναύπακτο, με επίκεντρο τον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό Αγίου Δημητρίου Ναυπάκτου. Όπως είθισται, η ακολουθία των Κατανυκτικών Εσπερινών συνοδεύεται πάντοτε και από σχετικό κήρυγμα. Τα φετινά εσπερινά κηρύγματα στην Ιερά Μητρόπολη Ναυπάκτου είχαν κεντρικό θέμα: «Το Σύμβολο της Πίστεως», την ανάλυση, δηλαδή, του «Πιστεύω», με αφορμή την επέτειο των 1700 ετών από την σύγκληση της Α΄ Οικουμενικής Συνόδου, στην Νίκαια της Βιθυνίας. Ομιλητές των εσπερινών κηρυγμάτων ήταν οι Ιεροκήρυκες και θεολόγοι Κληρικοί της Ιεράς Μητροπόλεώς μας.

Την εναρκτήρια ομιλία, στον «Εσπερινό της Συγχωρήσεως» την Κυριακή της Τυρινής, 2 Μαρτίου 2025, έκανε ο ποιμενάρχης μας, Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιερόθεος, ο οποίος ομίλησε «Γενικά για το Σύμβολο της Πίστεως». Ο Σεβασμιώτατος ομίλησε εισαγωγικά για το «Σύμβολο της Πίστεως», το οποίο ομολογούμε πριν το Βάπτισμα και στην θεία Λειτουργία πριν την έναρξη της ευχής «της αναφοράς», μετά το «τας θύρας, τας θύρας εν σοφία πρόσχωμεν».

Είναι απόφαση δύο Οικουμενικών Συνόδων της Α΄ και της Β΄. Στην αρχή έδωσε την ετυμολογία του ρήματος «συμβάλλω» και της λέξεως «Σύμβολον» που εκφράζουν πολλά, αλλά εν προκειμένω δηλώνει την ομολογία της Πίστεως. Στην συνέχεια ανέπτυξε το πως η Εκκλησία από την αρχή συνέθεσε διάφορα «Βαπτιστήρια Σύμβολα» για να λειτουργούν ως ομολογία πίστεως των Χριστιανών μέχρι που καταρτίσθηκε το συγκεκριμένο Σύμβολο, το οποίο αναιρεί τον γνωστικισμό και την αίρεση του Αρειανισμού και άλλες αιρέσεις.

Τέλος, ανέφερε ποιες είναι οι υποχρεώσεις μας σε σχέση με το «Σύμβολο της Πίστεως». Προσδιόρισε ότι πρέπει να το μάθουμε και να το ομολογούμε, να προσαρμόζουμε την ζωή μας στο περιεχόμενό του, να έχουμε πίστη στον Τριαδικό Θεό, την Ενανθρώπηση του Χριστού και την Εκκλησία, αλλά συγχρόνως να έχουμε μνήμη θανάτου και αίσθηση της Δευτέρας Ελεύσεως του Χριστού για να μας κρίνει. Κατέληξε ότι σε μια εποχή στην οποία ο καθένας μας δημιουργεί ένα «δικό του πιστεύω» πρέπει να μετανοούμε, που σημαίνει να αποκτήσουμε την πίστη και το ήθος της Εκκλησίας, όπως διασώζεται στο «Σύμβολο της Πίστεως».

Την Α΄ Κυριακή των Νηστειών, Κυριακή της Ορθοδοξίας, 9 Μαρτίου, ομιλητής ήταν ο Πρωτοπρεσβύτερος π. Θωμάς Βαμβίνης, Γενικός Αρχιερατικός Επίτροπος, με θέμα : «Ο Θεός Πατήρ δημιουργός ορατών τε πάντων και αοράτων». Αναλύοντας το θέμα του ο ομιλητής αναφέρθηκε στο ότι στον πρώτο στίχο του «Συμβόλου της Πίστεως» ομολογούμε ότι ο Θεός-Πατέρας είναι ποιητής του Ουρανού και γης, του ορατού και του αοράτου κόσμου. Στην ομιλία ερμηνεύτηκαν οι όροι Πατήρ, Παντοκράτωρ και Ποιητής. Ο Θεός ονομάστηκε Πατέρας από τον Χριστό. Ο άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος μας διδάσκει ότι τα ονόματα Πατήρ και Υιός αποκαλύφθηκαν σε μας για τα πρόσωπα της Αγίας Τριάδος μετά την σάρκωση του Λόγου.

Ο ένας Θεός, η Αγία Τριάδα, δημιουργεί τον κόσμο. Τονίζεται ιδιαίτερα ότι ο Θεός Πατήρ είναι «Παντοκράτορας» και «Ποιητής», διότι στους πρώτους αιώνες του Χριστιανισμού υπήρχαν τρία ρεύματα σκέψεων και φιλοσοφιών με λανθασμένες διδασκαλίες για τον Θεό και την δημιουργία. Πρώτον, ήταν οι διδασκαλίες των αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων, που δέχονταν άλλοι ιδεαλιστικές και άλλοι υλιστικές αρχές ως αφετηρίες του κόσμου, δεύτερον, ήταν οι θεωρίες των Γνωστικών, που πίστευαν σε δύο θεούς, ανώτερο υπερβατικό και κατώτερο δημιουργό θεό, υπεύθυνο για το κακό που υπάρχει στον κόσμο, και τρίτον, οι απόψεις του Ωριγένους, ο οποίος θεωρούσε τον κόσμο συναίδιο με τον Θεό.

Οι άγιοι Πατέρες, διατρανώνοντας την πίστη ότι ο Πατήρ είναι Παντοκράτορας και Ποιητής της ορατής και της αόρατης κτίσεως, απέρριπταν τις ιδεαλιστικές και τις υλιστικές θεωρίες των φιλοσόφων, την πίστη των Γνωστικών σε ανώτερο και κατώτερο δημιουργό Θεό, αλλά και την λανθασμένη διδασκαλία του Ωριγένους, ότι ο κόσμος είναι συναίδιο με τον Θεό. Η διασάφηση των όρων «Παντοκράτορας» και «Ποιητής» έγινε με βάση την ερμηνεία του Μεγάλου Βασιλείου στο «Εν αρχή εποίησεν ο Θεός» του βιβλίου της Γενέσεως. Η κτίση έχει αρχή, δεν είναι συναίδια με τον Θεό, ο Οποίος δεν είναι μόνο «Παντοκράτορας»,

αλλά και «Ποιητής», δημιουργός της κτίσης. «Ο Πατήρ, δι' Υιού, εν Αγίω Πνεύματι», κατά την διατύπωση του Μεγάλου Αθανασίου, δημιούργησε την κτίση και την συντηρεί με την προνοητική ενέργειά Του.

Την Β΄ Κυριακή των Νηστειών, εορτή του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, 16 Μαρτίου, ομιλητής ήταν ο Αρχιμ. π. Ειρηναίος Κουτσογιάννης, Ιεροκήρυξ, με θέμα: «Η Χριστολογία του Συμβόλου της Πίστεως». Ο ομιλητής ξεκίνησε την ανάλυση του θέματος λέγοντας ότι σε έξι άρθρα του «Συμβόλου της Πίστεως» (από το δεύτερο μέχρι και το έβδομο) παρατίθεται η Πίστη της Εκκλησίας μας στο Πρόσωπο και το έργο του δευτέρου Προσώπου της Αγίας Τριάδος, του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού. Ο Ιησούς Χριστός είναι «Κύριος». Ο ένας Κύριος και Θεός, όπως και ο Πατήρ. Το όνομα «Ιησούς» σημαίνει Σωτήρ, Λυτρωτής. Είναι αυτός που θα σώση τον άνθρωπο από την φθορά και την αμαρτία. Είναι ο κεχρισμένος, ο «Χριστός» του Θεού. Ο Ιησούς Χριστός είναι «ο Υιός του Θεού ο Μονογενής», ο οποίος «γεννήθηκε εκ του Πατρός προ πάντων των αιώνων».

Ο αιρετικός Άρειος έλεγε για τον Χριστό ότι υπήρχε κάποια χρονική περίοδος όπου δεν υπήρχε («ην καιρός ότε ουκ ην»). Οι άγιοι Πατέρες όμως ομολογούν το ορθόν ότι: «Ουκ ην καιρός ότε ουκ ην». Η θεική ουσία του Πατρός είναι ίδια και απαράλλακτη με την θεική ουσία του Υιού και το αντίθετο. Άρα, δεν μπορεί ο Υιός να είναι κτίσμα και δημιούργημα του Πατρός, όπως υποστήριζε ο Άρειος, αλλά είναι τέλειος Θεός. Ο Υιός και Λόγος του Θεού κατέβηκε από τον ουρανό στην γη και έλαβε την ανθρώπινη σάρκα «εκ Πνεύματος Αγίου και Μαρίας της Παρθένου». Ακόμη, ο Χριστός σταυρώθηκε επί της εποχής του Ποντίου Πιλάτου, αφού έπαθε και ετάφη. Την τρίτη ημέρα όμως Ανεστήθη και πιστοποίησε την Θεότητά Του και την Παντοδυναμία Του. Στην συνέχεια «Ανελήφθη εις τους ουρανούς» και αναμένεται να έρθη και πάλι στη γη «μετά δόξης» για να κρίνη «ζώντας και νεκρούς».

Την Γ΄ Κυριακή των Νηστειών, της «Σταυροπροσκυνήσεως, 23 Μαρτίου, ομιλητής ήταν ο Αρχιμ. π. Πολύκαρπος Θεοφάνης, Ιεροκήρυξ, με θέμα: «Η Πνευματολογία του Συμβόλου της Πίστεως». Στην ανάλυση του θέματος είπε ότι το Άγιο Πνεύμα ονομάζεται Άγιον, Κύριον και Ζωοποιόν, για να δηλωθή ότι και Αυτό είναι ομοούσιο και ίσο με τον Πατέρα και τον Υιό. Το υποστατικό Του ιδίωμα είναι ότι εκπορεύεται εκ του Πατρός «αιδίως», δηλαδή έξω από κάθε έννοια του χρόνου, αλλά υπήρχε ταυτόχρονα με τον Πατέρα και τον Υιό. Εκπορεύεται εκ του Πατρός

και πέμπεται διά του Υιού. Η εκπόρευση αναφέρεται στον τρόπο υπάρξεώς Του και το πέμπεται στον τρόπο, στο μέσον, με το οποίο έρχεται στον κόσμο.

Η αίρεση των Λατίνων ότι εκπορεύεται και εκ του Υιού (filioque), εισάγει δυαρχία στη θεότητα, καταλήγει στην πολυθεία, και Το υποβιβάζει έναντι των άλλων Προσώπων. «Το συν Πατρί και Υιώ συμπροσκυνούμενον και συνδοξαζόμενον», στην Αγία Τριάδα δεν υφίσταται ανωτερότητα κάποιου Προσώπου ή ότι κάποιο άλλο είναι κατώτερο. «Το λαλήσαν διά των Προφητών». Πριν απ' όλα ενεργούσε στις Αγγελικές δυνάμεις, έπειτα στους Προφήτες. Στην συνέχεια ενεργούσε στους Μαθητές του Χριστού. Προ της Σταυρώσεως αμυδρά, από την Ανάσταση έως και την Ανάληψη πιο φανερά και την ημέρα της Πεντηκοστής ενήργησε «τελειότερα». Την περίοδο της Εκκλησίας λαλεί μέσα από τους θεοφόρους, θεοπνεύστους και θεουμένους αγίους Πατέρες.

Ο άνθρωπος αποκτά το Άγιο Πνεύμα με την Ορθόδοξη πίστη, την τήρηση των εντολών του Θεού, την ταπείνωση, την κάθαρση από τα πάθη, την προσευχή, την Εκκλησιαστική, Μυστηριακή ζωή. Η βλασφημία κατά του Αγίου Πνεύματος κινείται αντίστροφα από την κίνηση της θείας ενεργείας, δηλαδή καταλήγει και στον Υιό και στον Πατέρα, με αποτέλεσμα να αποτελέσει βλασφημία εναντίον της Αγίας Τριάδος. Το βλασφημούν όσοι αρνούνται τις ενέργειές Του και τις αποδίδουν σε άλλες δυνάμεις και όσοι καταφρονούν την Εκκλησία, επειδή Αυτό «όλον συγκροτεί τον θεσμόν της Εκκλησίας».

Την Δ΄ Κυριακή των Νηστειών, εορτή του αγίου Ιωάννου της Κλίμακος, 30 Μαρτίου, ομιλητής ήταν ο Πρωτοπ. π. Γεώργιος Παπαβαρνάβας, εφημέριος Ι.Ν. Αγίας Παρασκευής Ναυπάκτου, με θέμα: «Η Εκκλησιολογία του Σύμβολου της Πίστεως». Είπε ότι η Εκκλησιολογία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την Χριστολογία, αφού ο Χριστός είναι η Κεφαλή της Εκκλησίας και η Εκκλησία είναι το ευλογημένο Σώμα του Χριστού. Το «Σύμβολο της Πίστεως» αποτελεί μια σύντομη, αλλά ολοκληρωμένη ομολογία των δογματικών αληθειών της πίστεώς μας. Περιέχει 12 άρθρα. Τα πρώτα 7 άρθρα συντάχθηκαν από την Α΄ Οικουμενική Σύνοδο και τα τελευταία 5 άρθρα συντάχθηκαν από την Β΄ Οικουμενική Σύνοδο.

Το 10ο άρθρο αποτελεί ομολογία πίστεως, και αυτή η ομολογία –«Εις Μίαν, Αγίαν, Καθολικήν και Αποστολικήν Εκκλησίαν»– «προϋπήρχε στα παλαιοχριστιανικά βαπτιστήρια σύμβολα» και επικυρώθηκε δογματικώς από την Β΄ Οικουμενική Σύνοδο. «Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία» είναι η Ορθόδοξη Εκκλησία, η οποία διαφυλάσσει την αποκαλυφθείσα και «άπαξ παραδοθείσαν τοις

αγίοις πίστιν» καθάρη, ανόθευτη, αμόλυντη. Διάλογος με τους ετεροδόξους Χριστιανούς μπορεί και πρέπει να γίνεται με αγάπη και ειλικρινές ενδιαφέρον, αλλά οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί πρέπει να παραμένουμε σταθεροί και αταλάντευτοι στην δογματική διδασκαλία της Εκκλησίας, όπως αυτή διατυπώθηκε στις Οικουμενικές Συνόδους από τους αγίους και θεοφόρους Πατέρας.

Υπακοή στον Θεό σημαίνει υπακοή στην Εκκλησία, ήτοι στο «συνοδικό και ιεραρχικό πολίτευμα της Εκκλησίας», και στα θεσμικά και διοικητικά Όργανά της. Όλα τα μέλη της Εκκλησίας πρέπει να μάθουμε το «πως δει εν οίκω Θεού αναστρέφεσθαι, ήτις εστίν εκκλησία Θεού ζώντος, στύλος και εδραίωμα της αληθείας».

Τέλος, την Ε΄ Κυριακή των Νηστειών, εορτή της οσίας Μαρίας της Αιγυπτίας, 6 Απριλίου, ομιλητής ήταν ο Αρχιμ. π. Πολύκαρπος Παστρωμάς, Ηγούμενος της Ι.Μ. Αμπελακιωτίσσης, με θέμα: «Η Εσχατολογία του Συμβόλου της Πίστεως». Ο ομιλητής ξεκίνησε λέγοντας ότι η Χριστιανική θεολογία τονίζει ότι η σωτηρία είναι μια δυναμική διαδικασία που ξεκινά με την Ανάσταση του Χριστού και συνεχίζεται με την προσδοκία της Δευτέρας Παρουσίας και της αιώνιας ζωής. Οι πιστοί ζούν την πνευματική αναγέννηση, βιώνοντας την χαρά και το φως της Βασιλείας του Θεού ως πρόγευση των μελλοντικών αγαθών. Η ζωή τους είναι μια πορεία που δεν καταλήγει σε στατική κατάσταση, αλλά συνεχώς εξελίσσεται με την Χάρη του Θεού.

Η Εκκλησία καλεί τους πιστούς να ζούν την προσδοκία των “εσχάτων” ως μια διαρκή παρουσία του Θεού στην καθημερινότητά τους, αποφεύγοντας την καταστροφολογία και τις παρανοήσεις για τα έσχατα. Η “ημέρα Κυρίου” δεν είναι μια απομακρυσμένη κρίση, αλλά ένα φως που καθοδηγεί τους πιστούς στην ελπίδα και την χαρά της σωτηρίας, με την παρουσία του Θεού να διαμορφώνει την ζωή τους και την πορεία τους προς την αιώνια ολοκλήρωση..

Στο τέλος του Ε΄ Κατανυκτικού Εσπερινού ο Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιερόθεος ευχαρίστησε τους ομιλητές για τον κόπο που κατέβαλαν για την ανάλυση του «Συμβόλου της Πίστεως» και για την θεολογική ερμηνεία την οποίαν έκαναν. Επίσης, ευχαρίστησε και τους Χριστιανούς που παρακολούθησαν αυτές τις σύντομες ομιλίες για την βάση της ορθοδόξου πίστεως, που είναι το «Σύμβολο της Πίστεως». Στην συνέχεια επεσήμανε ότι οι Πατέρες των δύο

Οικουμενικών Συνόδων (Α΄ και Β΄) για να συντάξουν το «Σύμβολο της Πίστεως» του οποίου τα βασικά σημεία είναι τι είναι ο Θεός, πως δημιουργήθηκε ο κόσμος και πως σώζεται ο άνθρωπος, στηρίχθηκαν στους Προφήτες της Παλαιάς Διαθήκης, οι οποίοι δέχθηκαν την Αποκάλυψη του «Κυρίου της Δόξης» ασάρκως και στους Αποστόλους της Καινής Διαθήκης που δέχθηκαν την Αποκάλυψη του Σεσαρκωμένου Λόγου και την κατέγραψαν στα βιβλία της Αγίας Γραφής. Έτσι, η διδασκαλία αυτή είναι εμπειρία.

Η μόνη λέξη στο «Σύμβολο της Πίστεως» που προέρχεται από την ελληνική φιλοσοφία είναι η λέξη «ομοούσιος», γι' αυτό προκάλεσε μεγάλη συζήτηση. Αλλά κατά τους αγίους Πατέρες το «ομοούσιον» είναι το «άκτιστον», και η ουσία του Θεού είναι άγνωστη, ακατάληπτη και αμέθεκτη για τον άνθρωπο. Ο άνθρωπος του Θεού μετέχει της δόξης του Θεού, της ακτίστου ενεργείας Του. Επειδή η ουσία του Θεού είναι άγνωστη και αμέθεκτη, γι' αυτό οι άγιοι Πατέρες ομιλούσαν για «υπερούσια θεότητα» και «υπερούσια κρυφιότητα» και ομιλούσαν για την μέθεξη της ακτίστου ενεργείας – δόξης του Θεού, διά της καθάρσεως, του φωτισμού και της θεώσεως. Έτσι πρέπει να ζούμε μέσα στην Εκκλησία, μετέχοντας της ενεργείας του Θεού με τα Μυστήρια και την κατά Χάριν άσκηση, για να μετάσχουμε του Σταυρού και της Αναστάσεως του Χριστού.

Φωτογραφίες